

مختصر حقوق جزای عمومی

دکتر عباس منصورآبادی
دانشیار دانشگاه تهران

اختصارها

قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲	ق.م.ا.
قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) ۱۳۷۵	ق.م.ا. ۱۳۷۵
قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲	ق.آ.د.ک.
نگاه کنید به:	نک:

فهرست مطالب

.....	اختصارها	۴
.....	پیشگفتار	۱۷
.....	بخش نخست - کلیات حقوق جزا	۱۹
.....	فصل نخست - محتوا و موضوع حقوق جزا	۲۰
.....	گفتار نخست؛ موضوع‌های حقوق جزا	۲۰
.....	گفتار دو؛ شاخه‌های حقوق جزا	۲۲
.....	گفتار سه؛ ویژگی‌ها و اهداف حقوق جزا	۲۴
.....	فصل دوم - مبانی و اصول حقوق کیفری	۲۶
.....	گفتار نخست؛ مبانی جرم‌انگاری و مجازات	۲۶
.....	گفتار دو؛ اصول کیفرگذاری	۲۸
.....	فصل سوم - منابع حقوق جزا	۳۲
.....	گفتار نخست؛ منابع رسمی	۳۲
.....	گفتار دو؛ منابع تکمیلی	۳۴
.....	فصل چهارم - پیوندهای حقوق جزا با سایر علوم	۳۷
.....	گفتار نخست؛ رابطه حقوق جزا و سایر شاخه‌های حقوق	۳۷
.....	گفتار دو؛ رابطه حقوق جزا و سایر علوم جنایی	۳۸
.....	گفتار سه؛ ارتباط حقوق جزا و سایر علوم	۳۹
.....	فصل پنجم - دوره‌های تاریخی و مکاتب حقوق جزا	۴۱
.....	گفتار نخست؛ پیشینه حقوق کیفری پیش از دوران مدرن	۴۱

۶ □ مختصر حقوق جزای عمومی

- گفتار دو؛ پیشینه حقوق جزای مدرن ۴۵
- بخش دو - حقوق جزای عمومی ۱** ۵۱
- فصل نخست - اصل قانونی بودن جرم و مجازات‌ها** ۵۲
- گفتار نخست؛ پیشینه و مبانی اصل قانونی بودن جرم و مجازات ۵۳
- گفتار دو؛ مبانی اصل قانونی بودن جرم و مجازات ۵۵
- فصل دوم - تفسیر قانون کیفری** ۵۸
- گفتار نخست؛ مفهوم و اقسام تفسیر ۵۸
- گفتار دو؛ راهکارهای تفسیری در حقوق کیفری ۶۰
- فصل سه - قلمرو اجرای قانون کیفری در زمان** ۶۴
- گفتار نخست؛ جایگاه قانونی قاعده عطف به ماسبق نشدن ۶۴
- گفتار دو؛ استثنائات عطف به ماسبق نشدن قوانین جزایی ۶۶
- فصل چهار - اجرای مقررات کیفری در مکان** ۷۱
- گفتار نخست؛ اصل صلاحیت سرزمینی ۷۱
- بند نخست؛ قلمرو مادی (واقعی) ۷۲
- بند دو؛ قلمرو اعتباری (حکمی) ۷۴
- بند سه؛ قلمرو فرضی (گسترش قلمرو) ۷۶
- بند چهار؛ مصونیت سیاسی ۷۷
- گفتار دو؛ فراسرزمینی ساختن حقوق کیفری ۷۸
- بند نخست؛ اصل صلاحیت شخصی ۷۹
- بند دو؛ اصل صلاحیت واقعی ۸۱
- بند سه؛ اصل صلاحیت جهانی ۸۳
- گفتار سه؛ استرداد مجرمان ۸۳
- فصل پنجم - مفهوم جرم و رکن قانونی آن** ۸۶
- گفتار نخست؛ جرم و رفتارهای ممنوع دیگر ۸۶
- گفتار دو؛ رکن قانونی جرم ۸۹

فهرست مطالب □ ۷

۹۲.....	گفتار سه؛ عوامل موجهه جرم.....
۹۳.....	بند نخست؛ انجام دادن تکلیف.....
۹۴.....	نخست؛ حکم / امر قانون.....
۹۶.....	دو؛ امر آمر قانون.....
۹۸.....	بند دو؛ اعمال حق.....
۹۹.....	نخست؛ دفاع مشروع.....
۱۰۶.....	دو؛ اضطرار / ضرورت.....
۱۱۰.....	سه؛ رضایت.....
۱۱۲.....	چهار؛ عملیات پزشکی.....
۱۱۵.....	پنج؛ عملیات ورزشی.....
۱۱۷.....	شش؛ تادیب.....
۱۱۹.....	فصل شش - رکن مادی جرم.....
۱۲۰.....	گفتار نخست؛ رکن مادی جرم تام.....
۱۲۰.....	بند نخست؛ رفتار مجرمانه.....
۱۲۱.....	نخست؛ رفتار مثبت / فعل.....
۱۲۲.....	دو؛ ترک فعل / رفتار منفی.....
۱۲۲.....	الف، ترک فعل مطلق.....
۱۲۳.....	ب، ترک فعل نتیجه دار / فعل ناشی از ترک فعل.....
۱۲۴.....	بند دو؛ نتیجه مجرمانه.....
۱۲۴.....	بند سه؛ رابطه سببیت / علیت / استناد.....
۱۲۶.....	نخست؛ اندیشه سبب / عامل مستقیم و نزدیک.....
۱۲۷.....	دو؛ اندیشه سبب / عامل نخستین و ضروری.....
۱۲۸.....	سه؛ اندیشه برابری اسباب.....
۱۲۸.....	چهار؛ سبب برتر و اقوا.....
۱۲۹.....	پنج؛ اندیشه سبب مقدم در تأثیر.....
۱۳۰.....	گفتار دو؛ رکن مادی جرایم ناتمام.....
۱۳۱.....	بند نخست؛ شروع به جرم.....

۸ □ مختصر حقوق جزای عمومی

- ۱۳۱..... نخست؛ رکن قانونی شروع به جرم
- ۱۳۵..... دو؛ رکن مادی شروع به جرم
- ۱۳۵..... الف، ورود به عملیات اجرایی
- ۱۳۸..... ب، ناتمام ماندن رفتار (معلق ماندن قصد مرتکب)
- ۱۴۰..... سه؛ رکن معنوی شروع به جرم
- ۱۴۱..... بند دو؛ جرم محال و جرم عقیم
- ۱۴۱..... نخست؛ رکن قانونی جرم محال و عقیم
- ۱۴۲..... دو؛ رکن مادی جرم محال و عقیم
- ۱۴۲..... الف، انجام دادن رفتار
- ۱۴۲..... ب، ناتمام ماندن رفتار
- ۱۴۴..... سه؛ رکن معنوی جرم محال و عقیم
- ۱۴۶..... فصل هفت - رکن معنوی جرم
- ۱۴۷..... گفتار نخست؛ رکن معنوی جرم عمدی
- ۱۴۸..... بند نخست؛ علم و آگاهی
- ۱۴۸..... نخست؛ علم و آگاهی به حکم
- ۱۴۹..... دو؛ علم و آگاهی به موضوع
- ۱۵۰..... الف، ناآگاهی نسبت به موضوع جرم / جهل موضوعی
- ۱۵۱..... ب، جهل نسبت به وصف و خصوصیت مجنی علیه
- ۱۵۱..... بند دو؛ عمد / قصد یا اراده مجرمانه
- ۱۵۲..... نخست؛ سوء نیت عام
- ۱۵۲..... دو؛ سوء نیت خاص
- ۱۵۳..... بند سه؛ انگیزه
- ۱۵۴..... نخست؛ نقش انگیزه در حقوق جزای ماهوی
- ۱۵۴..... دو؛ نقش انگیزه در حقوق جزای شکلی
- ۱۵۵..... گفتار دو؛ رکن معنوی جرایم غیر عمد
- ۱۵۵..... بند نخست؛ خطای جزایی
- ۱۵۶..... بند دو؛ رفتار غیر عمدی (شبه عمد و خطای محض)

فهرست مطالب □ ۹

فصل هشت - طبقه‌بندی جرایم.....	۱۵۹
گفتار نخست؛ طبقه‌بندی بر پایه رکن قانونی.....	۱۵۹
بند نخست؛ طبقه‌بندی بر پایه مجازات‌ها.....	۱۵۹
بند دو؛ طبقه‌بندی بر پایه وصف مرتکب.....	۱۶۱
بند سه؛ طبقه‌بندی بر پایه گذشت مجنی‌علیه.....	۱۶۳
گفتار دو؛ طبقه‌بندی جرایم بر پایه رکن مادی.....	۱۶۴
بند نخست؛ طبقه‌بندی بر پایه موضوع.....	۱۶۴
بند دو؛ طبقه‌بندی بر پایه نتیجه.....	۱۶۵
بند سه؛ طبقه‌بندی بر پایه چندگانگی رفتار.....	۱۶۶
بند چهار؛ طبقه‌بندی بر پایه زمان.....	۱۶۸
گفتار سه؛ طبقه‌بندی جرم بر پایه رکن معنوی.....	۱۷۰

بخش سه - حقوق جزای عمومی ۲.....

فصل نخست - اقسام بزهکار به اعتبار نقش.....	۱۷۴
گفتار نخست؛ مباشرت و تسبیب.....	۱۷۴
بند نخست؛ مباشرت.....	۱۷۴
نخست؛ مباشرت مادی.....	۱۷۵
دو؛ مباشرت معنوی.....	۱۷۶
بند دو؛ تسبیب.....	۱۸۰
بند سه؛ اجتماع عوامل موثر در جنایت.....	۱۸۱
نخست؛ اجتماع سبب و مباشر.....	۱۸۱
دو؛ اجتماع اسباب.....	۱۸۲
گفتار دو؛ مسئولیت کیفری از عمل دیگری.....	۱۸۴
بند نخست؛ چیستی مسئولیت کیفری ناشی از عمل دیگری.....	۱۸۴
بند دو؛ ارکان مسئولیت کیفری از عمل دیگری.....	۱۸۶
نخست؛ رکن قانونی مسئولیت کیفری از عمل دیگری.....	۱۸۶

۱۰ □ مختصر حقوق جزای عمومی

- ۱۸۷..... دو؛ رکن مادی مسئولیت کیفری از عمل دیگری
- ۱۸۸..... سه؛ رکن معنوی مسئولیت کیفری ناشی از عمل دیگری
- ۱۸۹..... گفتار سه؛ انتساب جرم به اشخاص حقوقی
- ۱۹۰..... بند نخست؛ رهیافت حقوقی و قانونی انتساب جرم به اشخاص حقوقی
- ۱۹۰..... نخست؛ پیشینه انتساب جرم به اشخاص حقوقی
- ۱۹۱..... دو؛ نمایه قانونی انتساب جرم به اشخاص حقوقی
- ۱۹۲..... بند دو؛ ارکان انتساب جرم به اشخاص حقوقی
- ۱۹۲..... نخست؛ رکن مادی انتساب جرم به اشخاص حقوقی
- ۱۹۶..... دو؛ رکن معنوی انتساب جرم به اشخاص حقوقی
- ۱۹۷..... گفتار سه؛ شرکت در جرم
- ۱۹۸..... بند نخست؛ رکن قانونی شرکت در جرم
- ۱۹۸..... بند دو؛ رکن مادی شرکت در جرم
- ۱۹۹..... نخست؛ تعدد مرتکبان
- ۱۹۹..... دو؛ رفتار مجرمانه
- ۲۰۲..... بند سه؛ رکن معنوی شرکت در جرم
- ۲۰۳..... گفتار چهارم: معاونت در جرم
- ۲۰۴..... بند نخست؛ رکن قانونی معاونت
- ۲۰۵..... بند دو؛ رکن مادی معاونت
- ۲۰۶..... نخست؛ رفتار مجرمانه معاونت
- ۲۰۶..... الف، ایجاد اندیشه مجرمانه
- ۲۰۷..... ب، همکاری غیر مستقیم
- ۲۰۹..... دو؛ وجود شرایط خاص
- ۲۰۹..... الف، مثبت بودن رفتار مجرمانه
- ۲۱۰..... ب، تقدم یا اقتران زمانی رفتار معاون با مباشر
- ۲۱۱..... ج، ارتکاب جرم از ناحیه مباشر
- ۲۱۱..... سه؛ وجود رابطه سببیت بین رفتار معاون و نتیجه مجرمانه
- ۲۱۲..... بند سه؛ رکن معنوی معاونت

فهرست مطالب □ ۱۱

۲۱۲.....	نخست؛ معاونت در جرایم عمدی.....
۲۱۲.....	الف، علم و آگاهی و قصد و اراده مجرمانه.....
۲۱۳.....	ب، وحدت قصد.....
۲۱۴.....	ج، دگرگونی قصد مباشر و انصراف از قصد معاون.....
۲۱۶.....	دو؛ رکن معنوی معاونت در جرایم غیر عمدی.....
۲۱۷.....	بند چهار؛ پیامدهای معاونت.....
۲۱۷.....	نخست؛ مجازات معاون.....
۲۲۳.....	دو؛ وابستگی در تعقیب و مجازات.....
۲۲۶.....	فصل دو - قلمرو مسئولیت کیفری.....
۲۲۷.....	گفتار نخست؛ پیشینه، مبانی و شرایط مسئولیت کیفری.....
۲۲۷.....	بند نخست؛ پیشینه و مبانی مسئولیت کیفری.....
۲۲۹.....	بند دو؛ شرایط مسئولیت کیفری.....
۲۳۰.....	گفتار: دو عوامل رافع مسئولیت کیفری.....
۲۳۱.....	بند نخست؛ نارسایی و ناکارآمدی اراده و تمیز.....
۲۳۲.....	نخست؛ کودکی و نوجوانی.....
۲۳۳.....	الف، معیار و مرز کودکی و نوجوانی.....
۲۳۳.....	ب، واکنش در برابر بزهکاری کودکان و نوجوانان.....
۲۳۹.....	دو؛ جنون.....
۲۳۹.....	الف، مفهوم و پیشینه قانونی جنون و اختلال روانی.....
۲۴۱.....	ب، پیامدهای جنون و اختلال روانی.....
۲۴۳.....	سه؛ مستی.....
۲۴۴.....	الف، شرایط مستی موثر بر رفع مسئولیت کیفری.....
۲۴۷.....	ب، پیامدهای مستی.....
۲۴۸.....	بند دو؛ نارسایی و ناکارآمدی اراده و یا تمیز.....
۲۴۸.....	نخست؛ خواب و بی‌هوشی.....
۲۵۱.....	دو؛ اکراه.....
۲۵۲.....	الف، تفکیک بین اجبار و اکراه.....

۱۲ □ مختصر حقوق جزای عمومی

- ب، گونه‌ها و شرایط اکراه ۲۵۴
- ج، پیامدهای اکراه ۲۵۶
- سه؛ اشتباه ۲۵۷
- الف، اشتباه / جهل حکمی ۲۵۷
- ب، اشتباه و جهل موضوعی ۲۵۸

بخش چهارم - حقوق جزای عمومی ۳ ..... ۲۶۱

فصل نخست - شناسایی مجازات ۲۶۲

- گفتار نخست؛ مفهوم، پیشینه و ویژگی‌های مجازات ۲۶۲
- بند نخست؛ مفهوم و پیشینه ۲۶۲
- نخست؛ مفهوم مجازات ۲۶۲
- دو؛ پیشینه مجازات ۲۶۴
- سه؛ پیشینه مجازات در ایران ۲۶۵
- بند دو؛ ویژگی مجازات‌ها ۲۶۶
- نخست؛ وابستگی مجازات بر جرم ۲۶۷
- دو؛ تعلق مجازات به جامعه ۲۶۷
- سه؛ قائم به شخص بودن مجازات ۲۶۸
- چهار؛ رنج آوری ۲۶۹
- پنج؛ رسواکنندگی ۲۷۰
- بند سه؛ رابطه مجازات و اقدامات تامینی ۲۷۰
- نخست؛ پیشینه، ماهیت و مفهوم اقدامات تامینی ۲۷۱
- دو؛ وجوه اشتراک و افتراق اقدامات تامینی و مجازات ۲۷۲
- گفتار دو؛ مبانی، اهداف و اصول حاکم بر مجازات ۲۷۳
- بند نخست؛ مبانی و اهداف مجازات ۲۷۳
- نخست؛ اندیشه سزاگرایی ۲۷۴
- دو؛ اندیشه فایده‌گرایی ۲۷۵

فهرست مطالب □ ۱۳

۲۷۷.....	بند دو؛ اصول حاکم بر مجازات ها
۲۷۸.....	نخست؛ انسانی بودن مجازات
۲۷۸.....	دو؛ تناسب جرم و مجازات
۲۷۹.....	سه؛ قضایی بودن مجازات
۲۸۱.....	فصل دو - طبقه‌بندی مجازات
۲۸۱.....	گفتار نخست؛ مجازات تعزیر و گونه‌های آن
۲۸۲.....	بند نخست؛ مفهوم و ویژگی‌های تعزیر
۲۸۳.....	بند دو؛ طبقه‌بندی و گونه‌های تعزیر
۲۸۵.....	نخست؛ تعزیر اشخاص حقیقی
۳۰۱.....	دو؛ تعزیر اشخاص حقوقی
۳۰۴.....	سه؛ مجازات غیر اصلی
۳۱۸.....	گفتار دو؛ گونه‌های مجازات غیر تعزیر
۳۱۸.....	بند نخست؛ مجازات حد
۳۱۹.....	نخست؛ ویژگی‌های مجازات‌های حدی
۳۲۱.....	دو؛ ارزیابی حد
۳۲۲.....	بند دو؛ قصاص
۳۲۲.....	نخست؛ اقسام قصاص و شرایط آن
۳۲۲.....	دو؛ ویژگی‌های قصاص
۳۲۳.....	بند سه؛ دیه
۳۲۳.....	نخست؛ چالش‌های دیه
۳۲۵.....	دو؛ موارد پرداخت دیه
۳۲۶.....	فصل سه - گستره انتخاب مجازات مناسب
۳۲۷.....	گفتار نخست؛ رعایت درجه بندی مجازات
۳۲۷.....	بند نخست؛ مفهوم و مبانی درجه بندی مجازات
۳۲۸.....	نخست؛ مفهوم درجه بندی مجازات
۳۲۹.....	دو؛ مبانی درجه بندی
۳۳۰.....	بند دو؛ پیامدهای درجه بندی

- ۳۳۰..... نخست؛ پیامدهای ماهوی.....
- ۳۳۱..... دو؛ پیامدهای شکلی.....
- ۳۳۳..... گفتار دو؛ تخفیف مجازات.....
- ۳۳۳..... بند نخست؛ مفهوم، پیشینه و تمایز.....
- ۳۳۳..... نخست؛ مفهوم و پیشینه تخفیف مجازات.....
- ۳۳۴..... دو؛ تمایز تخفیف مجازات و راهکارهای ارفاقی مشابه آن.....
- ۳۳۶..... بند دو؛ شرایط، جهات و میزان تخفیف.....
- ۳۳۶..... نخست؛ شرایط و جهات تخفیف.....
- ۳۴۱..... بند دو؛ پیامدهای تخفیف.....
- ۳۴۲..... نخست؛ پیامدهای ماهوی.....
- ۳۴۴..... دو؛ پیامدهای شکلی تخفیف مجازات.....
- ۳۴۵..... گفتار سه؛ تشدید مجازات.....
- ۳۴۶..... بند نخست؛ تعدد جرم.....
- ۳۴۶..... نخست؛ تعدد واقعی.....
- ۳۵۲..... دو؛ تعدد عنوانی.....
- ۳۵۳..... سه؛ تعدد نتایج.....
- ۳۵۴..... بند دو؛ تکرار جرم.....
- ۳۵۴..... نخست؛ شرایط تکرار در جرائم تعزیری.....
- ۳۵۵..... دو؛ پیامد تکرار جرم در تعزیر.....
- ۳۵۷..... سه؛ تکرار در جرائم حدی.....
- ۳۵۹..... فصل چهار - نادیده گرفتن آزمایشی مجازات.....
- ۳۶۰..... گفتار نخست؛ تعویق و تعلیق مجازات.....
- ۳۶۰..... بند نخست؛ تعویق صدور حکم.....
- ۳۶۰..... نخست؛ انواع تعویق صدور حکم.....
- ۳۶۲..... دو؛ شرایط تعویق صدور حکم.....
- ۳۶۵..... سه؛ پیامدهای تعویق صدور حکم.....
- ۳۶۷..... بند دو؛ تعلیق اجرای مجازات.....

فهرست مطالب □ ۱۵

۳۶۷.....	نخست؛ شرایط تعلیق اجرای مجازات.....
۳۶۹.....	دو؛ پیامدهای تعلیق اجرای مجازات.....
۳۷۳.....	گفتار دو؛ نظام نیمه آزادی، آزادی مشروط و نظارت الکترونیکی.....
۳۷۳.....	بند نخست؛ نظام نیمه آزادی.....
۳۷۳.....	نخست؛ مفهوم و شرایط نظام نیمه آزادی.....
۳۷۵.....	دو؛ پیامدهای اعطای نیمه آزادی.....
۳۷۷.....	بند دو؛ آزادی مشروط.....
۳۷۷.....	نخست؛ جایگاه قانونی، مفهوم و شرایط آزادی مشروط.....
۳۷۹.....	دو؛ پیامدهای آزادی مشروط.....
۳۸۰.....	بند سه؛ نظارت الکترونیکی.....
۳۸۱.....	نخست؛ شرایط نظارت الکترونیکی.....
۳۸۲.....	دو؛ پیامدهای نظارت الکترونیکی.....
۳۸۴.....	فصل پنجم - جهات سقوط مجازات.....
۳۸۴.....	گفتار نخست؛ جهات شخصی سقوط مجازات.....
۳۸۵.....	بند نخست؛ فوت بزهکار.....
۳۸۵.....	نخست؛ تاثیر فوت بزهکار بر حد و تعزیر.....
۳۸۶.....	دو؛ تاثیر فوت بزهکار بر قصاص و دیه.....
۳۸۷.....	بند دو؛ جنون و اختلال روانی محکوم.....
۳۸۷.....	نخست؛ تاثیر جنون و اختلال روانی بر تعزیر.....
۳۸۸.....	دو؛ تاثیر جنون و اختلال روانی بر غیر تعزیر.....
۳۸۹.....	بند سه؛ توبه بزهکار.....
۳۸۹.....	نخست؛ مفهوم، جایگاه قانونی و شرایط توبه.....
۳۹۱.....	دو؛ قلمرو و پیامدهای توبه.....
۳۹۲.....	بند چهار؛ گذشت بزه دیده.....
۳۹۲.....	نخست؛ مفهوم گذشت و جرایم قابل گذشت.....
۳۹۵.....	دو؛ شرایط و پیامدهای گذشت بزه دیده.....
۳۹۷.....	گفتار دو؛ جهات عینی سقوط مجازات.....

۱۶ □ مختصر حقوق جزای عمومی

۳۹۷.....	بند نخست؛ مرور زمان.....
۳۹۸.....	نخست؛ مفهوم و اقسام مرور زمان.....
۳۹۸.....	دو؛ شرایط و پیامدهای مرور زمان.....
۴۰۳.....	بند دو؛ عفو.....
۴۰۳.....	نخست؛ عفو عمومی.....
۴۰۵.....	دو؛ عفو خصوصی.....
۴۰۸.....	بند سه؛ نسخ قانون.....
۴۰۹.....	بند چهار؛ اعمال قاعده درأ.....
۴۱۰.....	بند پنج؛ اعاده حیثیت.....
۴۱۳.....	فهرست قوانین و آیین نامه‌ها.....